

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 16. september 2010 truffet vedtak i

Sak nr: 7/10 (arkivnr: 201000162-20)

Saken gjelder: Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Ola Dahl
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg

Ola Dahl møtte som varamedlem for Randi Grøndalen, som hadde forfall.

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak: Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 18. januar 2010 har A inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer B, som etter utsatt frist har uttalt seg i brev av 16. juni 2010. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra forsvarer, aktor og meddommer. Domstolleder ved X tingrett er orientert om klagen, men har ikke avgitt uttalelse i sakens anledning.

Saksfremstilling:

Klagen knytter seg til en straffesak med hovedforhandling 19. og 20. oktober 2010 ved X tingrett, hvor A fungerte som tolk på rettsmøtets andre dag. Hun ble dagen i forveien, 19. oktober 2010, forespurt om å tre inn som tolk på rettsmøtets andre dag, da hovedforhandlingen var blitt forlenget og opprinnelig tolk var forhindret fra å møte.

Både klager, innklaget og rettens øvrige aktører har forklart at det tidlig på rettsmøtets andre dag oppstod uenighet mellom rettens administrator og tolken om hva som skulle oversettes i rettsmøtet. Alle med unntak av klager, mener klager snakket høyt. Det bekreftes også at klager ikke møtte opp etter pausen, og at retten måtte vente på henne uten at det var gitt noen forklaring på årsaken til forsinkelsen.

Klager – statsautorisert tolk A – har i hovedsak vist til følgende:

Kort tid etter oppstart av rettsmøtet oppstod det uenighet mellom rettens administrator og klager om hvor mye av dialogen mellom aktor og dommer som skulle oversettes. Tingrettsdommer B mente det var unødvendig å tolke alt som ble sagt, og klager ble pålagt å tolke ”det viktigste”, da dommerne var ”leie av å høre på summingen fra tolken”. Klager på sin side fastholdt at hun var forpliktet til å tolke alt som ble sagt, og at hun derfor ikke kunne etterkomme en slik anmodning.

Etter § 5 i *Forskrift om bevilling som statsautorisert tolk og tolkeprøven* skal virksomheten som statsautorisert tolk utføres i samsvar med god tolkeskikk. Dette innebærer blant annet at: ”tolken skal tolke innholdet i alt som sies, intet fortie, intet tillegge, intet endre. Det som sies skal oversettes nøyaktig, og uten noen form for endring”. Hun reagerer sterkt på at tingrettsdommer B påla henne å bryte gjeldende forskrift, og således forsøke å hindre henne i å utføre sitt yrke på en faglig forsvarlig måte. På spørsmål om hun kunne dimitteres dersom hun ikke fikk følge retningslinjene, svarte dommeren at hun ikke ønsket å dimettere klager, men at hun gjerne kunne gå på eget initiativ, og at hun da ikke ville få noe honorar for oppdraget.

Hun forsøkte i første pause å kontakte Drift- og serviceleder, sorenskriveren og eventuelt tingrettsdommer Bs nærmeste overordnede for å forsøke å finne en hensiktsmessig løsning på situasjonen, uten at hun oppnådde kontakt med noen. Hun var helt fortvilet, men sa seg til slutt villig til å gå tilbake til salen for å avslutte oppdraget.

Hun opplevde videre tingrettsdommerens atferd som respektløs og trakasserende, med stadig irettesettelse av henne for å være plagsom, irriterende og å snakke for høyt. Hun snakket med så lav stemme som overhodet mulig. Det er imidlertid ikke vanskelig å forstå at rettens øvrige aktører får sine arbeidsforhold forringet når det benyttes tolk i mindre saler uten teknisk utstyr, som sal Y.

Tingrettsdommer B har opptrådt i strid med §§ 4, 12, 17 og 26 i utkast til etiske retningslinjer for dommere ved å behandle klager respektløst, verbalt og gjennom mimikk, tonefall og kroppsspråk, samt å unnlate å påse at tolken fikk mulighet til å ivareta sin oppgave.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

”Rettsvern hensyn er tilstrekkelig ivaretatt når presentasjon, innledningsforedrag og prosedyre blir oversatt, til like med andre opplysninger/bemerkninger som angår saken. Trivialiteter og utsagn uten betydning for siktede behøver ikke oversettes. Dette gjør jeg oppmerksom på.”

Hun fremholder videre at det er uakseptabelt at tolken nektet å følge administrators instruksjer. Tolken må rette seg etter dommerens administrasjon med mindre dommeren griper inn i siktedes grunnleggende rettigheter og tolkens sentrale tolkeoppgave. Hun har et hørselsproblem, hvor øret ikke klarer å skille flere lyder fra hverandre. Det betyr at det må gis separat taletid til tolken ved oversettelse i alle deler av forhandlingen som krever oversettelse, noe som gjør rettssaken mer tidkrevende. På grunn av tolkens høylytte oversettelser, fant hun det nødvendig å måtte plassere tolken en plass videre nedover forsvarerbordet.

Etter hennes oppfatning valgte tolken å motarbeide dommeren ved hele tiden høylydt – villet eller ikke villet – å oversette hvert eneste ord som kom ut av noens munn, noe som var særdeles plagsomt og utslitende. Tolkespråket var i dette tilfellet engelsk, og aktørene kunne lett grepet inn dersom noe ble forsømt, hva også forsvarer ga uttrykk for.

Hun stiller seg meget tvilende til at tolker mister sin autorisasjon som tolk ved ikke å oversette hvert ord under rettsmøtet.

Klagers beskrivelse av hennes mimikk og sitater fra rettssalen bestrides, og kommenteres ikke ytterligere. Derimot ser hun alvorlig på klagers forsinkede oppmøte etter pausen i rettsmøtet. Det går ikke an som tolk å tro at man kan overstyre administrators ledelse i retten.

Hun har ikke handlet i strid med god dommeropptreden. Derimot er det grunn til å påpeke tolkens klanderverdige opptreden.

Forsvarer – advokat C - bekrefter i hovedsak at det raskt ble uttrykt misnøye fra dommerens side over at tolken snakket høyt og var forstyrrende. Også han syntes tolken snakket høyt, og at det var slitsomt å følge med i forhandlingene. Han oppfordret selv ved ett tilfelle tolken om å snakke lavere.

Advokat C bekrefter at dommeren ba tolken om å ikke oversette alt som ble sagt vedrørende noen detaljer rundt oversendelse av en dom. Klageren på sin side var opptatt av at hun måtte oversette alt som ble sagt i rettssalen, noe dommeren mente var unødvendig. Han bekrefter også at dommeren uttrykte både irritasjon og frustrasjon over tolken.

Aktor – politiadvokat D – har i hovedsak en sammenfallende redegjørelse som forsvarer hva gjelder uenigheten mellom tingrettsdommer B og klager vedrørende tolkingen.

Tingrettsdommeren sa under hovedforhandlingen fra om at hun hadde litt problemer med hørselen, og at det var vanskelig for henne å høre aktor under prosedyren på grunn av at

tolken snakket litt for høyt. Hun opplevde også at tolken snakket uvanlig høyt, og at det var vanskelig å konsentrere seg på grunn av det. Hun fant det derfor ikke urimelig at tingrettsdommeren påpekte dette flere ganger. Hun opplevde ikke at tolken ble ”kritisert og hundset i påsyn av publikum og andre aktører”, og sitter ikke igjen med en oppfatning av at tolken ble trakassert. Hun opplevde tolken som faglig dyktig og innstilt på og opptatt av å utføre jobben sin på en best mulig måte. Tolken kunne vært noe mer smidig når det gjaldt å rette seg etter de signaler som retten gav.

Meddommer – E – viser på samme måte som klager, til at rettssal Y var dårlig egnet til tolking på grunn av rommets størrelse, akustikk og mangel på tekniske hjelpemidler. Det vises til at klager tolket med en mye høyere stemme enn tolken på første dag av rettsmøtet. Meddommeren sitter igjen med et inntrykk av at klager kunne snakket tettere til øret til den tiltalte og slik brukt lavere stemme. Det er korrekt at tingrettsdommer B viste sin irritasjon over tolken, men det ble gjort lite, både fra dommer og fra tolk, for å hjelpe hverandre i en litt vanskelig situasjon.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstolloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Det fremgår av lovforarbeidene jf. NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte at Tilsynsutvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales blant annet at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”

Det følger av dette at klagerens anførsler om respektløs og trakasserende opptreden verbalt og gjennom mimikk, tonefall og kroppsspråk, samt å unnlate å påse at tolken fikk mulighet til å ivareta sin oppgave, kan behandles av utvalget.

Tilsynsutvalget mener det er beklagelig at klager forlot rettssalen med en følelse av å ha blitt urimelig behandlet. Dette gjelder særlig når behandlingen knyttes til atferden til rettens administrator.

Utvalget vil bemerke at rettens administrator har rett og plikt til å overvåke forhandlingene og til å sørge for at saken blir så godt opplyst som mulig, jf. straffeprosessloven § 294. I dette ligger at administrator har et vidt spillerom for sin styring og sine henvendelser til rettens aktører. Dersom parter, vitner eller andre aktører unødige forstyrrer forhandlingene under rettsmøtet ved for eksempel høylydt tale, avbrytelser, forsinket oppmøte og lignende, plikter dommeren å gripe inn. Denne plikten gjelder også overfor tolker. Plikten til å overvåke forhandlingene korresponderer med en tilsvarende plikt for administrator til å styre forhandlingene på en måte som ikke skaper unødig misstemning.

I alle uttalelsene i saken gis det uttrykk for at det tidlig på rettsmøtets andre dag oppstod diskusjoner mellom administrator og tolken om omfanget av tolkens plikt til å oversette i rettsmøtet. Tilsynsutvalget legger til grunn at A ikke var villig til å rette seg etter

dommerens instruksjoner, da hun mente disse var uriktige. Tilsynsutvalget påpeker likevel at både tolken og dommeren må forholde seg den angitte forskrift, hvilket innebærer at tolkingen skal skje i samsvar med god tolkeskikk. Det fremgår at uttalelsene til aktor og forsvarer at den informasjon og dialog som dommeren mente ikke burde oversettes, ikke representerte informasjon som hadde betydning for saken. Utvalget kan ikke se at tingrettsdommer Bs avgjørelse fratok A mulighet til å ivareta sin oppgave som tolk.

Utvalget legger til grunn at tingrettsdommer B ved flere anledninger fant det nødvendig å gi tilbakemelding til klager på hennes høye stemmevolum ved utførelse av tolkeoppgaven. Klager er av den oppfatning at hun snakket med så lav stemme som mulig. Tilsynsutvalget konstaterer at det ikke ble oppfattet slik av tilstedeværende forsvarer, aktor og meddommer. Advokat C har uttalt at han syntes tolken snakket høyt, og at det var slitsomt å følge med i forhandlingene. Han oppfordret selv ved ett tilfelle tolken om å snakke lavere. Også aktor og meddommer opplevde at tolken snakket uvanlig høyt, og at dette gjorde det vanskelig å konsentrere seg. Aktor fant det ikke urimelig at tingrettsdommeren påpekte dette flere ganger. Utvalget må etter dette legge til grunn at A utførte sin tolkeoppgave med høyere stemme enn det som synes nødvendig.

Klager hevder at administrators tilbakemelding på hennes utøvelse av tolkingen ble gitt på en respektløs og trakasserende måte. Aktor opplevde ikke at tolken ble ”kritisert og hundset i påsyn av publikum og andre aktører”, og sitter ikke igjen med en oppfatning av at tolken ble trakassert. Forsvarer har ingen formening om dommeren har overtrådt de etiske retningslinjene for dommere. Verken forsvarer, aktor eller meddommer har sagt noe om dommerens kroppsspråk, tonefall og mimikk, men uttalt at dommeren utviste irritasjon og frustrasjon over tolken.

Tilsynsutvalget kan forstå at klager oppfattet administrators gjentatte påpekninger som irettesettelse, og at det var ubehagelig for henne at forholdet ble påtalt i nærvær av de øvrige aktørene.

Tingrettsdommer B har forklart at hun har et hørselsproblem, og at dette ble opplyst under rettsmøtet. Tolken nektet å rette seg etter administrators instruksjoner i rettsmøtet, og fortsatte å oversette med høy stemme til tross for gjentatte påpekninger fra administrator om å dempe stemmen. Dette kan ha utløst irritasjon og frustrasjon hos dommeren. Men som administrator har hun et særlig ansvar for å være profesjonell i sin opptreden og ikke la irritasjon og frustrasjon gå ut over sakens aktører.

Ut fra en totalvurdering finner tilsynsutvalget det ikke godtgjort at tingrettsdommer B har opptrådt på en så kritikkverdig måte at det er i strid med god dommerskikk.

Utvalget finner på denne bakgrunn ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.